

บทความวิจัย

เรื่อง

**ปรัชญาความคิดเกี่ยวกับธรรมชาติผ่านอะนิเมชันญี่ปุ่น : Ueki, My Neighbor Totoro,
Arrietty**

โดย

นางสาว สุมนรัตน์ แก้ววันนา

รหัสนักศึกษา 05530823

เสนอ

อาจารย์ พิพัฒน์ สุยะ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา 450 460 การศึกษาเอกเทศ

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2556

หัวข้อบทความทางวิชาการ	ปรัชญาความคิดเกี่ยวกับธรรมชาติผ่านอะนิเมชันญี่ปุ่น : Ueki, My Neighbor Totoro, Arrietty
ชื่อนักศึกษา	นางสาวสุมนรัตน์ แก้ววันนา รหัสนักศึกษา 05530823
ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์พิพัฒน์ สุขะ
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรวิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2556
คำสำคัญ	เซน, โตโตโร่, อุเอกิ, อารีเอตี้

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดปรัชญาเซนในประเทศญี่ปุ่นและความคิดเกี่ยวกับธรรมชาติ ที่ปรากฏหรือแฝงอยู่ในภาพยนตร์อะนิเมชันของญี่ปุ่น ได้แก่เรื่อง Ueki, My Neighbor Totoro และ Arrietty ผลการศึกษาพบว่า อะนิเมชันญี่ปุ่นทั้งสามเรื่องได้สะท้อนความคิดเกี่ยวกับธรรมชาติ บนพื้นฐานความคิดของปรัชญาเซน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย ความสุขสงบ และความพอใจซึ่งจะเห็นปรากฏอยู่ในเรื่องทั้งสามเรื่อง จะเห็นแนวคิดของปรัชญาเซนผ่านฉากของภาพยนตร์ในรูปแบบของการดำเนินชีวิตของตัวละครเอก และกระบวนการคิดหรืออุปสรรคณิสัยของตัวละครที่เราพบในภาพยนตร์ ทำให้สามารถนำมาปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันได้ หรือนำมาให้เด็กๆดูเพื่อใช้เป็นสื่อการสอนทางอ้อมในเรื่องของการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ รวมไปถึงการเห็นแก่สังคัมหรือส่วนรวมในการปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ โดยจะเห็นได้ว่าเด็กๆจะถูกชักจูงได้ง่ายจากการเลียนแบบพฤติกรรมของเด็กๆนั่นเอง และความซาบซึ้งในฉากของภาพยนตร์นั้นๆ ทำให้ซึมซับและเข้าใจแนวทางปฏิบัติหรือแนวความคิดของปรัชญาเซนได้ง่ายขึ้น

1. บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบัน โลกประสบปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมอย่างมาก มนุษย์จึงหาทางแก้ไขปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยหนึ่งในวิธีที่ใช่คือ การปลูกฝังจิตสำนึก ซึ่งวิธีนี้ใช้ได้ดีโดยเฉพาะกับเด็ก จึงมีการสร้าง อะนิเมชันที่มีเนื้อหาสอดแทรกเรื่องสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้เด็กสามารถมองเห็นภาพและเข้าใจได้ง่ายขึ้น อะนิเมชันจึงเป็นตัวเลือกที่ดีที่เข้าถึงกลุ่มคนได้ง่ายและแทรกคำสอนเพื่อให้คิดตามได้อีกด้วย

เซน เป็นนิยายที่ส่งผ่านปรัชญาการดำเนินชีวิตที่น่าไปใช้ได้จริงสู่ผู้ปฏิบัติอย่างถึงแก่นแท้และเป็นธรรมชาติ ไม่ได้อ้างอิงกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือคัมภีร์ แต่เน้นให้ใช้ปัญญา เพื่อให้เห็นสังขารด้วยตนเอง เซน จึงเป็น ธรรมชาติที่อยู่รอบๆตัวเรา ผู้ศึกษาเซนจึงไม่จำกัดว่าจะเป็นคนศาสนาไหน ทำให้มีการศึกษาเซน อย่างกว้างขวาง ทั้งในหมู่ชาวพุทธ คริสต์ และอิสลาม ปัจจุบันเซนได้รับความสนใจอย่างแพร่หลายทั่วโลก ทั้งในจีน ญี่ปุ่น เกาหลี ยุโรป อเมริกา และในประเทศไทยของเรา ก็คือท่าน พุทธทาสภิกขุ ท่าน ว. วัชรเมธี เป็นต้น

และในเรื่อง Ueki, My Neighbor Totoro และ Arrietty ได้มีการพูดถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการปลูกต้นไม้ ซึ่งสามารถนำมายกตัวอย่างได้ทั้งสามเรื่อง

โดยจะเริ่มอธิบายจากเรื่อง Ueki ที่ถ่ายทอดผ่านตัวเอก ที่ชื่อว่า อุเอกิ เรื่องเริ่มมาจากบนสวรรค์ที่กำลังมีการหาผู้เป็นพระเจ้าคนใหม่ โดยมี ผู้สมัครเป็นพระเจ้า ทั้งหมด 100 คน ซึ่ง ผู้สมัครเป็นพระเจ้าแต่ละคน จะต้องลงไปยัง โลกมนุษย์ เพื่อค้นหาเด็กนักเรียนชั้น ม.ต้น เป็นตัวแทนของตนเอง และมอบพลังพิเศษให้ 1 อย่าง สำหรับใช้ในการต่อสู้ กับเด็กม.ต้นคนอื่นๆที่เป็น ผู้มีพลังพิเศษ ทั้งหมด 100 คน และเด็กนักเรียนตัวแทนของใคร ที่เป็นผู้ชนะในการประลองครั้งนี้ ผู้สมัครเป็นพระเจ้าที่ดูแลเด็กคนนั้นอยู่ จะได้เป็นพระเจ้าคนใหม่ ส่วนเด็กนักเรียนที่ชนะ จะได้รับ "ไชต์แห่งความว่างเปล่า" ซึ่งสามารถจะเลือก ไชต์ที่ตนเองต้องการอะไรก็ได้หนึ่งอย่าง และกฎของการแข่งขัน คือ ผู้สมัครเป็นพระเจ้าแต่ละคน สามารถเลือกตัวแทน และมอบพลังพิเศษ ได้เพียงแค่ คนเดียวและพลังเพียงอย่างเดียวเท่านั้น และ โคบายาชิ หนึ่งในผู้สมัครเป็นพระเจ้า เลือกอุเอกิเพราะอุเอกิเป็นคนแปลกๆ อย่างตอนที่อุเอกิได้ทำความสะอาดสวนสาธารณะ โดยไม่ใช้หน้าหรือการทำโทษแต่อย่างใด แต่เพียงเพราะทำด้วยจิตใจสำนึกของตนที่รักความสะอาดด้วยการใช้พลังพิเศษที่ได้มาเปลี่ยนขยะให้เป็นต้นไม้ เช่นตอนที่เจอกันบุหรืที่สวยสาธารณะ ก็ได้นำมาเปลี่ยนเป็นต้นไม้ และปลูกเอาไว้ที่สวนนั้น ซึ่งจะตรงกับลักษณะของนิยายเซนที่กล่าวไว้ว่า เซนคือธรรมชาติรอบๆตัวเรา

ต่อมาคือโตโตโร่ เรื่องเริ่มต้นที่เด็กผู้หญิงสองคน ชัทสึกิ และ เมย์ ย้ายมาอยู่บ้านใหม่ในแถบชนบทกับพ่อ เพื่อที่จะให้ใกล้กับโรงพยาบาลที่แม่ของพวกเธอนอนรักษาตัวอยู่ ชัทสึกิและเมย์ ได้ค้นพบว่า ในป่าข้างบ้านมี โตโตโร่ ซึ่งเป็นสัตว์วิเศษผู้พิทักษ์ป่าอาศัยอยู่ ต่อมาได้กลายเป็นเพื่อนกัน และการเป็นเพื่อนกันของทั้งสองทำให้เกิดเรื่องมหัศจรรย์เกิดขึ้น ทำให้มีฉากในเรื่องที่สามารถนำมาอธิบาย เช่น ได้คือตอนที่เด็กทั้งสองคนได้ใช้ชีวิตที่มีความสุขและเรียบง่ายที่บ้านในชนบทแห่งนั้น และตอนที่นำเมล็ดต้นไม้มาปลูกหลังบ้าน และขอพรจากโตโตโร่ ให้ต้นไม้เติบโตใหญ่ไวๆ เป็นต้น

อีกเรื่องคืออาริเอตี้ อารีเอตี้เป็นเด็กหญิงตัวจิ๋ววัยสิบสี่ อาศัยอยู่กับบิดามารดาใต้พื้นบ้านของโซหรือมนุษย์นั่นเอง และทุกอย่างที่นำมาใช้ในชีวิตประจำวันของครอบครัวอาริเอตี้ล้วนเอามาจากการหาของจากธรรมชาติบ้างและหยิบยืมของใช้จากมนุษย์บ้าง ไม่ว่าจะเป็นอาหารการกินหรือข้าวเครื่องใช้ เช่นพวกน้ำตาล ทิชชู เพราะของพวกนี้คนตัวจิ๋วไม่สามารถทำหรือผลิตมาใช้ได้เองอย่างมนุษย์เรา ส่วนในของที่หาเองจากธรรมชาติ อารีเอตี้ก็จะหาตามสวนหลังบ้านของโซ ซึ่งจะมีพืชบางชนิดที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ ไม่ว่าจะเป็นนำมาเป็นทั้งอาหารหรือแม้แต่นำมาเป็นเครื่องเรือนเครื่องใช้ได้ เป็นต้น

ทั้งสามเรื่องที่กำลังกล่าวมาในข้างต้นจะมีเฉพาะบางฉากบางตอนที่สามารถยกมาเป็นตัวอย่างได้เกี่ยวกับ เช่น ในด้านการรักษ์ การอยู่กับธรรมชาติของมนุษย์ และธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งทำให้มองเห็นได้ว่า เช่น มีอิทธิพลมากกับการดำเนินชีวิตอย่างสงบและเรียบง่ายของคนญี่ปุ่น ทั้งชนชั้นสูง นักรบและชาวบ้านแถวชานเมืองที่ประกอบอาชีพส่วนใหญ่เกี่ยวกับการเกษตร เป็นต้น

1.2 จุดประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปรัชญาเซนและความคิดเกี่ยวกับธรรมชาติ

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1. ศึกษาความเกี่ยวข้องกันระหว่างเซนกับธรรมชาติ เช่น ถ่ายทอดธรรมชาติออกมาแบบไหน
2. ศึกษาเกี่ยวกับการสอนแบบปลูกฝังทางอ้อมโดยผ่านอะนิเมชันกับการสอนโดยตรงจากห้องเรียน ว่าแบบไหนที่จะได้ผลและน่าสนใจสำหรับเด็กที่จะปลูกฝัง

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาผ่านภาพยนตร์อะนิเมชัน ที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวข้องกับเซน

2. ตีความภาพยนตร์ เลือกตอนที่สามารถนำมายกตัวอย่าง เกี่ยวกับเซน ได้ในเรื่อง
3. อ่านบทความที่อธิบายเซนกับธรรมชาติ
4. เรียบเรียงผลการศึกษารูปแบบของบทความวิจัย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาความคิดเรื่องธรรมชาติที่ปรากฏในอะนิเมชั่นทั้งสามเรื่อง

1.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.6.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอธิบายเซน

เหล่าซือ (2549), “เซน ศิลปะเพื่อความรู้แจ้ง” ยกตัวอย่างเรื่อง ร่มมือกับธรรมชาติ อธิบายว่ามนุษย์เกิดขึ้นจากธรรมชาติ และก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ ที่สุดด้วยการร่วมมือกับธรรมชาติ แทนที่จะพยายามเอาชนะมัน และนี่คือโลกที่แผ่กว้าง ไร้ขอบเขต ที่เต็มไปด้วยความว่างเปล่า เช่นการบรรยายภาพทิวทัศน์ธรรมชาติ ตอนทางเดินบนภูเขา แม้จะทำให้เห็นคเหน้อยในเวลาสัญจรผ่าน แต่ก็เป็นที่ผ่อนคลายในเวลาข้ามเขาเช่นกัน น้ำซึ่งล้นท่วมได้ก็ช่วยดับความกระหายและให้ความสะดวกแก่การเดินทางด้วยกระท่อมหลังคามุงหญ้าที่แอบอิงอยู่ในอ้อมกอดของร่มเงาหุบเขาอยู่ในจุดที่มองไปยังทิศทางต่างๆ ได้กว้างไกล และได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของหมู่ไม้ไปแล้วนั้น ไม่ยุ่งเกี่ยวกับใครเช่นเดียวกับผู้ที่ปลูกสร้างมันขึ้นมา ท่ามกลางทัศนียภาพที่ปราศจากความล่วงเลยของกาลเวลาเช่นนี้ความตึงเครียดของคุณจะค่อยๆ ผ่อนคลายลง คุณจะเข้าถึงสาระสำคัญพื้นฐานของชีวิตอีกครั้งหนึ่ง คุณเองก็เป็นส่วนหนึ่งของความกลมกลืนนี้ด้วยเหมือนกัน คุณเคลื่อนไหวไปกับมัน

สมภาร พรมทา (2531), “พุทธศาสนานิกายเซน” ยกตัวอย่าง ตอนธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งอธิบาย เซนกับมนุษย์มีความเกี่ยวเนื่องกัน คือเซนก็เหมือนกับศาสนาต่างๆ ที่นอกจากจะนำเสนอแนวความคิดของตนสู่สาธารณชนแล้ว ยังพยายามชี้ชวนให้สาธารณชนนำเอาความคิดของตนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันด้วย แต่สำหรับการมองเซนในแง่ปรัชญา คือเราต้องวางใจให้เป็นกลาง หมายถึงการไม่มองเซนด้วยความศรัทธาหรือด้วยความรู้สึกขัดแย้ง เรื่องนี้อาจปฏิบัติได้ยากหรืออาจจะเป็นไปได้เลย เพราะคนเรายากที่จะวางใจให้เป็นกลางได้จริงๆ ฉะนั้นจึงอยากให้มองเซนคือระบบความคิดและความเชื่อระบบหนึ่งของโลก

1.6.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและวัฒนธรรมคนญี่ปุ่น

แสวง จงสุจริตธรรม, ผศ. ปราณีย์ จงสุจริตธรรม แปล (2541), “สัมผัสวัฒนธรรมญี่ปุ่น” ยกตัวอย่างเรื่องบอนไซ แบบแรกคือทรงตั้งตรง เป็นต้นไม้ที่ยืนในแนวตั้งตรงในกระถางแบน เพราะบอนไซเป็นต้นไม้ชนิดที่เติบโตได้ดีและแข็งแรง การปลูกต้นไม้ไว้ทางซ้ายหรือขวาของกระถางจะให้ความรู้สึกถึงทัศนียภาพที่กว้างขวางกว่าปลูกไว้ตรงกลาง แบบสองคือทรงเฉียง ลำต้นของต้นไม้ที่จัดลักษณะนี้เฉียงซ้ายหรือขวาโดยการเพิ่มแรงค้ำไปตามทิศทางนั้น แบบสามคือทรงดิไซน์ ลำต้นของต้นไม้จะถูกจัดตัดแต่งใหม่ให้โค้งกลับแล้วปล่อยให้โตขึ้นในแนวตั้งใหม่ ความงามจะอยู่ที่ลำต้นหรือกิ่งที่โค้งงอ แบบสี่คือทรงขด ลำต้นของต้นไม้จะบิดและขดในลักษณะโค้งไปมามากกว่าแบบที่สาม ให้ความรู้สึกว่าเป็นต้นไม้เก่าแก่ที่ยืนต้นอยู่อย่างแข็งแรง เพราะการจำลองทัศนียภาพแบบธรรมชาติขนาดเล็กนี้ด้วยต้นไม้แคระที่เลี้ยงดูอย่างดีให้มีรูปร่างที่สวยงามและรวมกับการจัดกับหินหรือหญ้ามอสด้วย และบอนไซที่นิยมนำมาจัดคือ สน บ๊วย อาซาเลีย เป็นต้น

นิตยสารเดอะโอะโคะ, แปล (2541), “กระจกส่องญี่ปุ่น” ยกตัวอย่างเรื่อง ปัญหาสิ่งแวดล้อม ในขณะที่อุตสาหกรรมและวิทยาการสมัยใหม่แขนงต่างๆ เจริญก้าวหน้า ก็ได้เกิดปัญหามลพิษซึ่งทำลายสุขภาพและคุณภาพชีวิตของมนุษย์ที่ญี่ปุ่น “โรคมลพิษ” ทำให้ในระยะหลัง ภาครัฐได้มีการดำเนินมาตรการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่เข้มงวด อย่างเช่น กฎหมายพื้นฐานควบคุมมลพิษ กฎหมายพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ในภาคเอกชนยังมีการรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวาง ปัญหามลพิษเฉพาะท้องที่จึงเริ่มลดลงเรื่อยๆ แต่ในอีกทางหนึ่ง คือการทำลายสภาพแวดล้อมในวงกว้าง ซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังและดำเนินไปอย่างช้าๆ อย่างเช่นปัญหาน้ำเสียจากน้ำทิ้งในชีวิตประจำวัน ปัญหามลพิษทางอากาศจากควันเสียรถยนต์ ได้เริ่มทวีความรุนแรง

พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ และคณะ (2552), “วิถีธรรมชาติ” ยกตัวอย่างเรื่อง ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับคนท้องถิ่น ในขณะที่ทุกคนใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างสุรุ่ยสุร่าย ก็จะทำให้ทรัพยากรหมดไป แต่ถ้าหากรู้จักสงวนไว้ใช้ในอนาคตแล้ว ไม่ว่าจะเป็นอย่างสุรุ่ยสุร่าย ก็จะทำให้ทรัพยากรหมดไปเพียงพอ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมเอาชีวิตมนุษย์เข้าไปไว้ด้วย แต่หลังจากนั้นมาเราก็เริ่มเห็นว่า การดำเนินชีวิตของมนุษย์ยังไม่สามารถรักษาจิตใจตัวเองให้เข้มแข็ง พอที่จะครอบคลุมเอาสัญชาตญาณของธรรมชาติเข้าไว้ได้ นอกจากนั้นมนุษย์ซึ่งต่างชาติ ภาษา และกลุ่มพันธุ์ มักจะเอาคำว่า อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากล่าวอ้าง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือกีดกันผลประโยชน์ระหว่างกัน

2. ผลการวิจัย

2.1 แนวคิดสำคัญของปรัชญาเซน

2.1.1 คำสอนของเซน

2.1.1.1 ปฏิบัติธรรมเริ่มกันที่ปัญญา

คำสอนของเซนนั้น เป็นคำสอนสำหรับผู้ต้องการบรรลุแบบฉบับไว สอนเน้นไปที่ปัญญาก่อนที่อื่นใดทั้งหมด โดยเริ่มจากปัญญา ศีล สมาธิ หรือปัญญา สมาธิ ศีล ไม่เรียงลำดับจาก ศีล-สมาธิ-ปัญญาแบบพุทธเถรวาท

ศีล และสมาธิ อันไหนจะมาก่อนมาหลังไม่สำคัญ แต่ทั้งหมดนั้น ปัญญา ต้องมาก่อน อันดับที่สองจะเป็นศีลหรือสมาธิก็ได้ ดังทำอาจารย์พุทธทาสภิกขุก็เน้นปัญญาก่อนเหมือนกัน

เมื่อลองตรวจสอบในอริยมรรค 8 ประการ ก็มีเริ่มจากปัญญาก่อน ท่านเรียงลำดับดังนี้

1. สัมมาทิฐิ	เห็นชอบ	ปัญญา
2. สัมมาสังกัปปะ	คำริชอบ	
3. สัมมาวาจา	เจรจาชอบ	ศีล
4. สัมมากัมมันตะ	ทำการชอบ	
5. สัมมาอาชีวะ	เลี้ยงชีพชอบ	
6. สัมมาวายามะ	เพียรชอบ	
7. สัมมาสติ	ระลึกรชอบ	สมาธิ
8. สัมมาสมาธิ	ตั้งจิตมั่นชอบ	(ไพโรจน์ อยู่มณเฑียร, 2550: 39, 48)

ส่วนการสอนธรรมตามวัดต่างๆ ในประเทศไทยนั้น ล้วนเริ่มจาก ศีล สมาธิ และปัญญา เป็นส่วนใหญ่ ถ้าดูจากการเรียงลำดับของอริยมรรค 8 ประการแล้ว ถือได้ว่านิกายเซนสอนธรรมถูกต้องแล้ว ที่เริ่มจากปัญญาก่อนและเท่าที่ศึกษาในพระไตรปิฎก พระอรหันต์ทั้งหลายในสมัยพุทธกาลเป็นจำนวนมาก เมื่อท่านพึงธรรมแล้ว ท่านก็บรรลุกันเลย โดยไม่มีการเรียงลำดับ ศีล สมาธิ ปัญญา แต่อย่างใด

การที่นิกายเซนสอนให้เอาปัญญาขึ้นก่อนศีลและสมาธินั้น ไม่ได้หมายความว่าท่านจะเป็นพระ หรือเป็นคน ที่ปราศจากศีลและสมาธิ แน่ที่สุดท่านมีศีลและสมาธิอยู่ในตัวอยู่แล้ว

นิกายเซน ไม่ชอบการปฏิบัติธรรมอย่างแข็งขัน จึงใช้ปัญญาชี้ไปที่จิตเดิมแท้ของตน เพื่อให้คนบรรลุธรรม ดังนั้น อาจารย์เซนทั้งหลายจึงได้มักสอนศิษย์ว่า

“เอาปัญญาให้ไวก่อน

พอได้ปัญญาแล้ว

ศีล และสมาธิ ก็จะตามมาเอง

เหมือนการยกหินที่อยู่ในน้ำ

เมื่อเรายกมันขึ้นมา

น้ำย่อมติดก้อนหินขึ้นมาด้วย”

(ไพโรจน์ อยู่มณเฑียน, 2550: 39, 48)

2.1.1.2 พุทธะคือจิต จิตคือพุทธะ

คนทุกคนย่อมมีเป้าหมายของชีวิตด้วยกันทั้งนั้น แต่ละเป้าหมายแต่ละชีวิตล้วนเลิสหุตามนิสัยคิดของตน แต่เป้าหมายที่ตั้งกันไว้นั้น จะสำเร็จสมหวังในบางคน แต่ล้มเหลวในบางคน ทำไมถึงเป็นแบบนี้

ความฝันของคนเราอาจเหมือนกัน แต่ความจริงจังและจริงใจของคนอาจต่างกัน ต่างคนต่างฝัน และต่างฝันไป บางคนฝันไปได้ไกล เพราะไม่มีความจริงใจในการฝัน ฝันแว่ข้างทางอยู่เรื่อยๆ ก็เพลินอยู่กับสิ่งเหล่านั้น ไปไม่ถึงเป้าหมาย บางคนฝันฝันเหมือนกัน ไปได้ไกลทีเดียว แต่ไปผิดทางเป้าหมายอยู่ทางเหนือ แต่กลับเดินไปทางใต้ จึงไปไม่ถึงจุดหมายปลายทางสักที

การเที่ยวแสวงหาความหลุดพ้น อยู่ที่การขุดค้นดวงจิตของเราเอง จิตที่มันกลิ้งกลอกไปมา เดียวดี เดียวร้ายนั้นแหละ ที่พุทธภาวะอยู่ที่นั่นเข้าถึงธรรมชาติของจิตให้ได้ การบรรลุธรรมก็อยู่แค่เอื้อม

ตั้งที่ท่านเรียวกันบอกว่า

“พุทธะ คือจิตของท่าน

และ “ทาง” ก็ไม่ได้พาไปไหน

อย่าค้นหาสิ่งใดนอกเหนือจากนี้

ถ้าท่านมุ่งหน้าไปได้เมื่อต้องการจะไปเหนือ

ท่านจะไปถึงจุดหมายได้อย่างไร”

(ไพโรจน์ อยู่มณเฑียน, 2550: 39, 48)

2.1.1.3 ธรรมชาติของจิต

นิยามของธรรมชาติของจิตแตกต่างกันไปจากเรื่องราว ก่อนที่เราจะอภิปรายทัศนะของเซนเกี่ยวกับเรื่องนี้ มีเรื่องที่ต้องทำความเข้าใจก่อนอยู่เรื่องหนึ่ง กล่าวคือ ธรรมชาติของจิตที่มีคนถกเถียงกันมานานปัญหาที่ว่านี้ คือ จิตของคนโดยตัวมันเองบริสุทธิ์หรือไม่ จิตที่ว่านี้อาจหมายถึงจิตในอดีตชาติก็ได้ หรืออาจหมายถึงจิตปัจจุบันก็ได้ แต่เพื่อให้การอภิปรายมีขอบเขตที่แน่นอน ในที่นี้จะหมายถึงจิตในปัจจุบัน

“อะไรคือธรรมกายที่บริสุทธิ์ เนื้อแท้แห่งจิตของเราบริสุทธิ์อยู่แล้วตามธรรมชาติ สรรพสิ่งเป็นเพียงภาพสะท้อนของเนื้อแท้แห่งจิตเท่านั้น กรรมดีย่อมเป็นผลมาจากความคิดที่ดี กรรมชั่วย่อมเป็นผลมาจากความคิดที่ชั่ว”

ปัญหาหนึ่งที่มีผู้หยิบยกขึ้นมาถามเมื่อได้ฟังทัศนะที่ว่าจิตของคนเราบริสุทธิ์อยู่แล้วโดยธรรมชาติ คือ เมื่อจิตสะอาดอยู่แล้ว เราจะพยายามชำระจิตไปทำไม อยู่เฉยๆกับเพียรพยายามก็มีค่าเท่ากัน อย่างนี้มรรคผลย่อมไม่มีความหมาย พระอรหันต์คลุกกับปุถุชนก็ไม่ต่างกัน คนชั่วมกับคนดีเท่ากัน เพราะต่างก็มีจิตที่บริสุทธิ์อยู่แล้ว โดยธรรมชาติเหมือนกัน

ปัญหานี้หากให้นิยามตอบ เช่นก็คงตอบว่า แม้ว่าเราจะยอมรับว่าจิตของคนเราบริสุทธิ์โดยธรรมชาติ แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่าเราไม่จำเป็นต้องขวนขวายเพื่อชำระจิต ตรงกันข้าม การที่เราทราบว่าเนื้อแท้ของจิตบริสุทธิ์ยิ่งจะเป็นแรงกระตุ้นให้เราเพียรพยายามอย่างมีความมั่นใจยิ่งขึ้น การยอมรับว่าธรรมชาติของจิตบริสุทธิ์มิใช่การปฏิเสธมรรคผล เพราะมรรคผลก็คือชื่อเรียกอาการที่จิตหลุดพ้นออกมาจากอาสวกิเลสทำให้ธรรมชาติอันบริสุทธิ์ของจิตสามารถฉายแววสว่างไสวนั่นเอง จริงอยู่ที่พระ

อริยะกับ ปุณฺชนหากมองจากแง่ที่ต่างก็มีธรรมชาติของจิตอันบริสุทธิ์แล้วจะ ไม่มีความแตกต่างกัน แต่ ธรรมชาติอันบริสุทธิ์สะอาดแห่งจิตของพระอริยบุคคลได้รับการเปิดเผย ในขณะที่ธรรมชาติแห่งจิตที่ บริสุทธิ์สะอาดของปุณฺชนถูกปิดบังหุ้มห่อ ตราบใดที่เนื้อแท้แห่งจิตยังไม่ได้รับการเปิดเผย ตราบนั้นชีวิตของ เราก็จะยังต้องขึ้นๆลงๆตามอำนาจของ โลกธรรม พระอริยบุคคลได้ผ่านพ้นความลุ่มดอนของชีวิตที่วุ่นแล้ว นี้คือความแตกต่างระหว่างปุณฺชนกับพระอริยะ (สมภาร พรหมทา, 2532: 14)

2.1.1.4 มนุษย์ในอุดมคติของเซน

เซน ถือว่าชีวิตคนเราเป็นไปไม่ได้ที่จะใช้เพียงเหตุผลอย่างเดียวในการดำเนินชีวิต และใน ขณะเดียวกันก็เป็นไปไม่ได้ที่เราจะใช้เพียงเหตุผลอย่างเดียวในการดำเนินชีวิต และในขณะเดียวกันก็เป็น ไปไม่ได้ที่เราจะใช้เพียงอารมณ์ความรู้สึกอย่างเดียวในการจัดการกับสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นในชีวิต คนที่ถือเหตุผล เป็นใหญ่ย่อมมอง โลกด้วยความคิดที่เป็นสูตรสำเร็จ แต่โลกนี้มีบางอย่างที่ไม่อาจจัดเข้าในสูตรที่เขาคุ้นเคย นั้น สิ่งเหล่านี้เขาย่อมไม่มีวันเข้าใจ เหมือนหุ่นยนต์ที่ไม่มีวันเข้าใจความแตกต่างระหว่างดอกไม้เทียบกับ ดอกไม้ที่กำลังช่อ ใสวยู่กลางสายลม คนที่ถืออารมณ์ความรู้สึกเป็นใหญ่ย่อมมอง โลกด้วยความคิดที่ไม่ติด กับกฎเกณฑ์ แต่บางสิ่งใน โลกนี้ดำเนินไปอย่างมีกฎเกณฑ์ ชีวิตที่ไม่คำนึงถึงกฎเกณฑ์ในบางครั้งจะเป็นชีวิต ที่เป็นทุกข์ สรุปความว่า ชีวิตที่จะดำเนินไปอย่างราบรื่นเป็นสุขในทัศนะของเซนคือชีวิตที่รู้จักปรับตัวเองให้ กลมกลืนกับ โลกและธรรมชาติ ความกลมกลืนที่วุ่นนี้ย่อมแสดงออกในรูปการรู้จักจัดการกับปัญหาชีวิตเมื่อ ประสบกับแง่มุมต่างๆของโลก บางสิ่งที่สามารถใช้เหตุผลเข้าจัดการก็ใช้เหตุผล หากแต่บางอย่างต้องใช้ หัวใจ ความรู้สึก หรือชีวิตทั้งชีวิตเข้าเรียนรู้ ก็รู้จักใช้สิ่งเหล่านี้ ผู้ที่ทำได้เช่นนี้ก็กล่าวมานี้ย่อมถือได้ว่าเป็นคน ในอุดมคติของเซน ซึ่งเท่าที่แสดงมานี้เราคงพอมองภาพออกว่าคนประเภทนี้ก็คือคนที่ใช้ชีวิตอยู่บน โลกนี้ อย่างมีหวัง มีชีวิตชีวา ไม่เอาจริงเอาจังกับชีวิตจนเกินไป แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ใช่คนที่ไร้แก่นสาร เป็นคน ที่มีความคิด มีเหตุผล และมีอารมณ์ความรู้สึกที่จะรับรู้สุนทรียะภาวะในโลก

คนธรรมดาทั่วไปทุกคนพากันปล่อยตัวไปตามความคิดปรุงแต่งซึ่งอาศัยปรากฏการณ์ ทั้งหลายที่แวดล้อมอยู่ เพราะฉะนั้นเขาจึงเกิดความรู้สึกที่เป็นความรักและความชัง จะขจัดปรากฏการณ์ซึ่งเป็น เครื่องแวดล้อมเหล่านั้นเสีย เขาก็เพียงแต่หยุดความคิดปรุงแต่งของเขอเสีย เมื่อการคิดปรุงแต่งหยุดไป ปรากฏการณ์ต่างๆที่เป็นเครื่องแวดล้อมก็กลายเป็นของว่างเปล่า เมื่อปรากฏการณ์ต่างๆกลายเป็นของว่าง เปล่า ความคิดก็สิ้นสุดลง

แต่ถ้าเราพยายามจัดสิ่งแวดล้อมเหล่านั้น โดยไม่ทำให้การคิดปรุงแต่งหยุดไปเสียก่อน เธอจะไม่ประสบความสำเร็จ กลับมีแต่จะเพิ่มกำลังให้แก่สิ่งแวดล้อมเหล่านั้นให้รบกวนเธอหนักขึ้น

เพราะฉะนั้น สิ่งทั้งปวงก็ไม่ได้เป็นอะไรนอกจากจิต คือ จิตซึ่งสัมผัสไม่ได้ทางอายตนะ เมื่อเป็นดังนี้แล้ว อะไรเล่าที่เธอหวังว่าอาจจะบรรลุได้ (สมภาร พรหมทา, 2532: 46)

2.1.1.5 เซนกับการถ่ายทอดธรรมโดยไม่ผ่านคำพูดและตัวหนังสือ

“เซนคือการถ่ายทอดพิเศษนอกคัมภีร์

ไม่พึ่งพาถ้อยคำและอักษร

หากแต่เป็นการชี้ตรงไปที่จิตของคน

และสอนคนให้มองย้อนเข้าไปในธรรมชาติของเขาเองแล้วเข้าถึงพุทธภาวะ”

เซนไม่มีตำรา ไม่มีการติดตำรา มีแต่การฉีกตำราเสียให้หมด เพราะตำรานั้นเองเป็นม่านอวิชชาที่บังตาคนไม่ให้เห็นความว่าง ตำราเป็นเพียงรอยบันทึกลงของคำพูด ธรรมตัวจริงนั้นแสดงไม่ได้ด้วยคำพูด ถึงไม่ได้ด้วยคำพูด แต่ถึงได้ด้วยการแทรกตัวเข้าไปในธรรมชาติ จนกระทั่งถึงธรรมชาติเดิมแท้ของธรรมชาติ กล่าวคือ “ความว่าง” ตามที่วิ่งไปได้กล่าวไว้นั่นเอง (สมภาร พรหมทา, 2532: 53)

2.2 ความคิดที่สะท้อนผ่านอะนิเมชัน

เป็นที่เข้าใจว่าหากเราไม่มีความเข้าใจในเรื่องของเซนหรือนิยายอื่นๆแล้ว การถ่ายทอดออกมาให้เด็กเข้าใจอย่างลึกซึ้งนั้นคงยาก เพราะฉะนั้น การดำเนินทั้งสองอย่างต้องไปพร้อมๆกัน ทั้งในการเรียนการสอนในห้องเรียนและการดูผ่านสื่อภาพยนตร์อะนิเมชัน แต่ทว่าการเรียนในห้องเรียนนั้นย่อมน่าเบื่อกว่าและมุ่มมองแคบเกินไปอย่างแน่นอน ทำให้ผู้สร้างภาพยนตร์อะนิเมชันจึงสร้างภาพยนตร์ที่สอดแทรกหรือนำมาเป็นประเด็นหลักในการสร้างภาพยนตร์นั้นเลยก็เป็นได้ เพราะฉะนั้นเราจะได้เห็นอยู่บ่อยๆและพบได้มาในภาพยนตร์และภาพยนตร์อะนิเมชันของญี่ปุ่น และเรื่องที่สามารถถ่ายทอดออกมาได้อย่างไม่ต้องคิดวิเคราะห์มาก เช่น เรื่องการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย และการรักษารักรักรธรรมชาติ เป็นต้น ซึ่งในภาพยนตร์อะนิเมชันที่ข้าพเจ้านำมาวิเคราะห์นี้มีอยู่มากมายหลากหลายตอนที่สื่อถึงเซนออกมาให้เห็นได้ชัด จะมองเห็นได้จากคนญี่ปุ่นที่มีบ้านเมืองสะอาด สวยงาม และเรียบง่าย แม้จะเป็นเพียงหนึ่งในเหตุผลที่บ้านเมืองเขาที่มีความสวยงามเป็นระเบียบนอกจากกฎหมายแล้ว แต่ยังเป็นเพราะการปลูกฝังกันมาผ่านรุ่นสู่รุ่น ทั้งในด้านความ

เชื่อ และแรงศรัทธาด้วย นิกายเซนนี้จึงเป็นที่นิยมมากนักในหมู่คนญี่ปุ่นทั้งสมัยก่อนและมาจนถึงสมัยนี้ เพราะประเทศญี่ปุ่นในปัจจุบันเป็นประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ ประชาชนดำเนินชีวิตด้วยความเร่งรีบ เพราะมีการแข่งขันกันมาก ทำให้มีความเครียดและมีปัญหาด้านสุขภาพจิต เป็นโรคประสาท โรคจิต และสถิติการฆ่าตัวตายสูงมาก สิ่งที่จะช่วยบรรเทาความเครียดได้ ก็คือการปฏิบัติตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา เนื่องจากญี่ปุ่นชอบความเร็วให้ได้ผลทันใจ พระพุทธศาสนานิกายเซนจึงเป็นที่นิยม และมีการสร้างนิกายใหม่ๆ หรือลัทธิใหม่ๆ ที่ปฏิบัติได้ผลรวดเร็วอีกมาก คนญี่ปุ่นส่วนหนึ่งไม่นับถือศาสนาใดเลย แต่ยึดถือลัทธิการเมื่องตามความชอบใจของตน เป็นต้น เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับสมัยนี้เท่านั้น

3. วิเคราะห์แนวคิดปรัชญาเซนที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่ปรากฏในภาพยนตร์การ์ตูนเรื่อง

Ueki, My Neighbor Totoro และ Arrietty

3.1 ภาพยนตร์อะนิเมชันเรื่อง Ueki

3.1.1 เรื่องย่อ Ueki

เรื่องราวใน ผ่ากฏอลเวง เริ่มมาจากบนสวรรค์ที่กำลังมีการหาผู้เป็นพระเจ้าคนใหม่ โดยมีผู้สมัครเป็นพระเจ้า ทั้งหมด 100 คน ซึ่ง ผู้สมัครเป็นพระเจ้าแต่ละคน จะต้องลงไปยัง โลกมนุษย์ เพื่อค้นหา

เด็กนักเรียนชั้น ม.ต้น เป็นตัวแทนของตนเอง และมอบพลังพิเศษให้ 1 อย่าง สำหรับใช้ในการต่อสู้ กับเด็กม.ต้นคนอื่นๆที่เป็น ผู้มีพลังพิเศษ ทั้งหมด 100 คน และเด็กนักเรียนตัวแทนของใคร ที่เป็นผู้ชนะในการประลองครั้งนี้ ผู้สมัครเป็นพระเจ้าที่ดูแลเด็กคนนั้นอยู่ จะได้เป็นพระเจ้าคนใหม่ ส่วนเด็กนักเรียนที่ชนะ จะได้รับ "ไชต์แห่งความว่างเปล่า" ซึ่งสามารถจะเลือก ไชต์ที่ตนเองต้องการอะไรก็ได้หนึ่งอย่าง

โคบายาชิ (โคบายะเซน หรือ Mr.K) หนึ่งในผู้สมัครเป็นพระเจ้า ที่ลงมายังโลกมนุษย์มาเป็นอาจารย์ในโรงเรียน ฮิโนะคุนิ เขาได้พบกับเด็กนักเรียนชั้นปี1 อุเอกิ โคสุเกะ เด็กหนุ่มที่เชื่อมั่นใน ความถูกต้อง โคบายาชิ จึงตัดสินใจ มอบพลัง "เปลี่ยนขยะเป็นต้นไม้" และส่ง อุเอกิ เป็นตัวแทนของตนเองเข้าร่วมในการประลองครั้งนี้ โดยที่ไม่รู้ว่าอุเอกิเป็นชาวสวรรค์ที่ส่งมาโดยพ่อของตนที่ต้องการจะเป็นพระเจ้า แต่กลับไม่ได้รับเลือกให้เป็นผู้สมัครพระเจ้า

ในตอนจบของเรื่องหลังจากที่อุเอกิสามารถเอาชนะอานอน ได้สำเร็จ อุเอกิได้รับ ไชต์แห่งความว่างเปล่าและเขียนว่า ไชต์ได้พบกันอีกครั้ง เพื่อให้โคบายาชิกลับมาเป็นครูของตนอีกครั้ง

3.1.2 ตัวละครหลักในเรื่อง Ueki

อุเอกิ ตักเอกของเรื่อง

(http://lou.wikia.com/wiki/K%C5%8Dsuke_Ueki)

เด็กม.ต้นผู้ที่ได้รับ พลังเปลี่ยนขยะในมือให้เป็นต้นไม้ โดยมีเงื่อนไขข้อจำกัดคือต้องเป็นขยะที่ทำได้ในมือเท่านั้น ในช่วงกลางของเรื่องอุเอกิพบว่าตัวเขาเป็นชาวสวรรค์และสามารถใช้เทวภัณฑ์ได้ เมื่อนำพลังของเขามาผสมกับเทวภัณฑ์ก็จะกลายเป็นนวเทวภัณฑ์ ทำให้เทวภัณฑ์ของเขามีความแข็งแกร่ง

ขึ้นมากกว่าเทวทัศน์ต่างๆไป อูเอกิเป็นคนที่มินิสัยเรื่อยๆ ออกจะเฉื่อยชา แต่เป็นคนที่เชื่อมั่นใน ความถูกต้อง อยู่เสมอ เมื่อเวลาที่มีใครต้องการความช่วยเหลือ เขาจะไม่เคยนิ่งดูดาบเลยแม้แต่ครั้งเดียว นี่จึงมักจะ เป็นเหตุที่ทำให้ อูเอกิเสียใจไปบ่อยๆครั้ง เพื่อปกป้องช่วยเหลือคนอื่นๆ

ในเล่มที่ 15 โคบายาชิได้เปิดเผยว่า แท้จริงแล้ว พลังของอูเอกิมีลักษณะเป็น “วัฏจักร” ซึ่ง จะแตกต่างกับพลังพิเศษของคนอื่นๆ ตรงที่ พลังของเขานั้นสามารถใช้ได้ในสองทาง คือสามารถเปลี่ยนขยะ ให้เป็นต้นไม้และสามารถนำส่วนหนึ่งของต้นไม้มาใช้เป็นขยะเพื่อเปลี่ยนให้เป็นต้นไม้ต้นใหม่เพิ่มได้อีก ดังนั้น ด้วยคุณสมบัติพิเศษของพลังของอูเอกิ ทำให้ระดับสองของเขานั้นคือการนำพลังวัฏจักรนั้นใช้กับ พลังของอีกฝ่ายหนึ่ง หรือก็คือเปลี่ยนให้พลังของอีกฝ่ายย้อนกลับไปเริ่มต้นใหม่ เมื่อรวมกับเทวทัศน์ก็จะ กลายเป็นเทวทัศน์ที่สามารถย้อนกลับพลังของฝ่ายตรงข้ามได้ โดยอูเอกิ ได้ตั้งชื่อให้กับการใช้พลังระดับ สองของตนเองว่า “รีเวิร์ส (Reverse) ”

3.2 ภาพยนตร์อะนิเมชันเรื่อง My Neighbor Totoro

3.2.1 เรื่องย่อ My Neighbor Totoro

บรรยากาศอันอบอุ่นของบ้านนอก มิตรภาพของผู้คนที่พึ่งพาอาศัยกันด้วยความถ้อยทีถ้อยอาศัย ความรักของครอบครัวครอบครัวหนึ่งที่มีความเข้าใจให้กัน และหมั่นเติมเต็มความรักให้กันและกันใน

ทุกๆวัน ครอบครัวของ "ซัทสึกิ" และ "เมย์" สองพี่น้องซึ่งย้ายบ้านมาอยู่ในชนบทกับพ่อ ซึ่งย้ายมาเพื่อต้องการให้มาอยู่ใกล้กับโรงพยาบาลที่แม่รักษาตัวอยู่ บ้านนี้เป็นบ้านไม้เก่าๆ ล้อมรอบด้วยสีเขียวของต้นไม้ ใบหญ้า มีเสียงนกกริ่ง มีผีเสื้อบินว่อน มีดอกหญ้าบานรับแสงอาทิตย์ และที่นี้เองที่เด็กๆ ได้พบเจอกับ "มัคคุ โรคุโรสะกิเกะ" หรือ "Dust Bunnies" ภาพลวงตาที่เกิดขึ้นในยามเราเข้าสู่ที่มืด แต่แทนที่เด็กๆจะกลัว เด็กๆกลับยิ้มร่าที่ได้รู้ความจริง เด็กน้อยสองคนได้พบกับสัตว์ประหลาดชื่อว่า โตโตโร่ (ซึ่งอาจเป็นชื่อที่ เมย์ ตั้งให้จากเสียงคำรามของมัน หรือเป็นคำพ้องเสียงของ Troll ในการออกเสียงแบบญี่ปุ่น) นับแต่วันที่เด็กน้อยทั้งสองได้พบกับ โตโตโร่ ก็มีเรื่องราวมหัศจรรย์เกิดขึ้นมากมายราวกับความฝัน แม่ของทั้งสองป่วยและรักษาตัวอยู่โรงพยาบาลมานาน วันหนึ่งถึงกำหนดที่แม่จะกลับบ้าน โรงพยาบาลกลับโทรเลขมาให้พ่อติดต่อกลับไป ทั้ง ซัทสึกิ และ เมย์ กลัวว่าจะเกิดเรื่องร้ายกับแม่ เมย์จึงแอบขโมยตั๋วรถไฟไปโรงพยาบาล โดยหวังจะให้แม่กินเพื่อให้อาการดีขึ้น ฝ่ายซัทสึกิ เมื่อเห็นน้องหายไปนานจึงออกตามหาแต่ก็ไม่พบ เมื่อได้ยินข่าวว่าพบรองเท้าของเมย์ ในสระน้ำจึงรีบรุดกลับมาดู แต่ก็โล่งใจเมื่อเห็นว่าไม่ใช่รองเท้าของน้องสาว เธอหมดหนทางตามหาน้องจึงขอความช่วยเหลือจาก โตโตโร่ พี่น้องทั้งสองจึงได้พบกันและได้นำของฝากไปเยี่ยมแม่ เพลงท้ายเรื่องบอกกล่าวเราว่าเรื่องราวจบลงอย่างมีความสุข

3.2.2 สัญลักษณ์ที่น่าสนใจในเรื่อง My Neighbor Totoro

1. ชื่อ โตโตโร่ คำว่า โตโตโร่ มีเสียงใกล้เคียงกับคำว่า "โทะโระรุ" ซึ่งเป็นคำเรียกทับศัพท์ของคำว่า "โทรลล์" ในภาษาญี่ปุ่น (โทรลล์ = ยักษ์ของตำนานฝรั่ง, โตโตโร่ = แมงตัวใหญ่ยักษ์)
2. รถบัสแมว มาจากความเชื่อของชาวญี่ปุ่นที่ว่า เมื่อแมวเดินโตขึ้น มันจะมีพลังเวทมนตร์ในการแปลงร่างเพิ่มขึ้นด้วย ตัวนี้คาดว่าอาจชอบและอยากเป็นรถบัส เลยได้เป็น รถบัสแมว (บาเกะ เน โคะ)
3. แม่ของซัทสึกิและเมย์ นั้นเป็นโรคกระดูกสันหลังอักเสบเนื่องมาจากวัณโรคซึ่งเป็นโรคเดียวกับที่แม่ของมิยาซากิ (ผู้กำกับ) ในชีวิตจริง
4. ซัทสึกิและเมย์ นั้นเกิดในเดือนพฤษภาคมด้วยกันทั้งคู่ ชื่อ "ซัทสึกิ" เป็นภาษาญี่ปุ่นโบราณที่ใช้เรียกเดือนนี้ เช่นเดียวกับ "เมย์" ที่เป็นคำพ้องเสียงของ May ในภาษาอังกฤษ

3.2.3 ความจริงของเรื่อง My Neighbor Totoro

1.) โตโตโร่ คือจินตนาการของเด็กเหงา

- เป็นสิ่งที่ เมย์และซัทสึกิ 2 พี่น้อง จินตนาการขึ้นเอง ชดเชยความเหงาจากการไม่มีแม่

2.) โตโตโร่ คือ ยมทูต

- หลายคนเชื่อว่า โตโตโร่ เป็นตัวแทนของความตาย หรือยมทูต

- ชื่อเรื่อง "โทนาริ โนะ โทโทโร่" นั้นก็อาจจะมีความหมายว่า "ความตายอยู่ใกล้ๆตัวเรา"

- โดยคนที่มองเห็น โตโตโร่ คือคนที่กำลังจะตาย (ซึ่งนอกจากเด็ก2คนทั้งเรื่องจะไม่มีใครเห็นโตโตโร่เลย)

- ที่ โรงพยาบาลบอกว่าแม่จะกลับบ้านได้ คือการ กลับมารอดตายที่บ้าน รักษาไม่ได้แล้ว

- เมย์ จริงๆ ตกน้ำตายไปแล้ว (ตอนหลงทาง) และ ซัทสึกิ ได้เจอรองเท้า ของเมย์ แต่ที่บอกคนอื่นว่าไม่ใช่ คือโกหกให้ทุกคนสบายใจ

- แต่ สุดท้ายก็รับวิ่งไป ขอร้องโตโตโร่ ให้ช่วยหา ซึ่งจริงๆ คือ ช่วยพาไป ยมโลกเพื่อพี่น้อง

- โดยขึ้นรถบัสแมว ซึ่งก็คือพาหนะที่เชื่อมระหว่างโลกคนเป็นกับโลกคนตายไป

- ฉากที่ แม่ ในรพ. พบข้าวโพด วางข้างหน้าต่างอย่างปริศนา แม่พูดว่า "ชั้นเห็น ลูกนั่งยิ้มบนต้นไม้" คือ

1. แม่ก็ใกล้ตายเหมือนกันเลยเห็น ลูกจากโลกวิญญาณ (เพราะพ่อไม่เห็น)

2. ทั้ง2คนพบหน้าพ่อแม่ครั้งสุดท้ายก่อนไปกับรถบัสแมว ไปโลกยมโลก

3.) ที่มาของเนื้อเรื่องนี้

เรื่องจริงที่ 1 - เหตุมาตกรรมสยอง

มีที่มาจากคดีฆ่าข่มขืนมีเกิดขึ้นที่ภูเขาซายามะ เมืองไซตามะ 1 พฤษภาคม 1963 โดยสถานที่และวันเวลาที่เกิดคดีนี้ ใกล้เคียงกับในเรื่องโทโทโร่ เด็กหญิงผู้เคราะห์ร้ายได้หายออกจากบ้านไป ทำให้พี่สาวกับคนในหมู่บ้านช่วยกันตามหา แต่สุดท้าย พบศพของเด็กหญิงสภาพและทะเลที่หนองน้ำ พี่สาวที่เป็นผู้มาคูดศพ เสียใจและช็อกมากจนเพื่อไปว่า "เห็นวิญญาณแมว"บ้าง "เห็นทานูกิยักษ์"บ้าง ทำให้หลายคนเชื่อว่านี่เป็นต้นกำเนิดของ "รถบัสแมว" และ "โทโทโร่"

เรื่องจริงที่2 - โรงพยาบาลคนโกสัตาย

โรงพยาบาล "ชิชิ โคะคุเบียวอิน" ในเรื่องเป็นสถานที่ๆมีอยู่จริง และตั้งอยู่ที่ภูเขาซายามะด้วย แต่เป็น โรงพยาบาลของผู้ที่กำลังจะตายเท่านั้นที่จะถูกส่งไปอยู่ ทำให้มีคนเชื่อว่าแม่ของ ชัทสึกิกับแม่ย์ กำลังจะตาย(หรือตายไปแล้ว)

4.) ทั้งแม่ย์และ ชัทสึกิ ไม่มีตัวตนอยู่ตั้งแต่แรก

- เด็กทั้งสอง ไม่มีตัวตนอยู่ตั้งแต่แรก หรืออาจเป็น ลูกที่ตายไปแล้วของพ่อและแม่ที่ป่วยหนักโกสัตาย

- แต่คุณพ่อที่ทำงานเป็นนักเขียนจินตนาการเอาเองว่า หากลูกยังมีชีวิตอยู่ และได้พบเรื่องราวต่างๆ จะเป็นแบบไหน

- โดยจาก หลังจากที่แม่ย์ และชัทสึกิกนำข่าวโศกมาให้ (เชื่อว่าจริงๆแล้วพ่อเป็นคนเอามาเอง)

- และที่แม่พูดว่า "ดูราวกับชัทสึกิกับแม่ย์ ส่งยิ้มให้จากยอดไม้ตรงโน้นเลย" นั้นดูเหมือนคำพูดรำพึงถึงสิ่งที่ไม่ได้อยู่ หรือไม่มีอยู่อีกแล้ว

3.2.4 ตัวละครหลักในเรื่อง My Neighbor Totoro

May “แม่ย์” ตัวเอกของเรื่อง

(<http://meaw126.exteen.com/20070503/my-neighbor-totoro>)

เมย์เป็นเด็กร่าเริง ทำให้เรื่องราวทั้งหมดเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นตอนที่มาถึงบ้าน เมย์ก็เอาแต่วิ่งเล่นรอบบ้าน และเป็นการสำรวจบ้านไปด้วย ทำให้เจอภูติมากมาย เช่นภูติฝุ่น และต่อมาเจอโตโตโร่ เมย์ไม่มีที่ว่าจะกลัวแต่อย่างใด กลับเรียกและเล่นกับภูติเหล่านั้น และตอนที่พี่สาวของเมย์หรือซัทสึกิ ทำข้าวกล่องให้เมย์ก่อนที่จะออกไปโรงเรียนในวันแรกของการย้ายบ้านมา แต่เมย์ก็สนุกได้ไม่นานเมื่อได้ยินข่าวของแม่ที่ทรุดตัวหนัก ทำให้เมย์ออกเดินทางหาแม่เพียงลำพัง เพียงเพื่อจะนำเอาข้าวโพดที่ตนเก็บได้จากสวนของยายที่ดูแลบ้านให้ นั่น ไปมอบให้แม่ จึงทำให้เรื่องในตอนกลางๆเรื่องเกือบไปถึงตอนท้ายเรื่องจึงดูหม่นๆ เศร้าๆ นั้นเอง

ซัทสึกิ ตัวหลักในเรื่อง

(<http://sagaangel.exteen.com/20070614/my-neighbor-totoro-1988>)

ซัทสึกิ เป็นพี่สาวของเมย์ ซึ่งมีนิสัยคล้ายๆกันคือ ร่าเริง จิตใจดี และความที่เป็นพี่เลยดูสุ่มๆ เพื่อที่จะดูแลน้องได้ และทำให้พ่อแม่ไว้วางใจที่จะว่ายนเรื่องต่างๆได้ ทำให้ซัทสึกิรักน้องมาก เพราะโตมาด้วยกันและดูแลน้องมาตลอด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่ซัทสึกิ วึ่งเล่นกับเมย์บ้าง ทำข้าวกล่องให้เมย์บ้าง และเชื่อเรื่องที่เมย์บอกว่าเจอโตโตโร่ก็ด้วย

ซัทสึกิ เป็นคนที่เคยอยู่ข้างๆเมย์ไม่ว่าเมย์จะเล่นรึทำอะไร รวมไปถึงตอนที่เมย์หายไป ซัทสึกิก็ ออกตามหาอย่างกระวนกระวายใจ ด้วยความเป็นห่วงหรือจะกลัวโดนพ่อดูว่าก็เป็นได้ แต่ไม่ว่าเหตุผลใดก็ตาม

เราสามารถออกได้ชัดเจนแล้วว่า ซัทสึกิรักเมย์แค่ไหน ทำให้ซัทสึกิไปขอร้องโตโตโร่ ให้ช่วยตามหาเมย์อีกแรงด้วยนั่นเอง

โตโตโร่ ตัวหลักของเรื่อง

(<http://pirun.ku.ac.th/~b5410101626/p3.html>)

โตโตโร่ เป็นชื่อที่เมย์ตั้งให้ โตโตโร่เป็นภูติที่คอยดูแลธรรมชาติหรือที่พ่อบอกเมย์ไปว่า “เทพพิทักษ์ป่า” (อยู่ในตอนกลางเรื่อง) โตโตโร่มีความน่ารักในตัว ความใจกว้าง ทำให้โตโตโร่ดูอบอุ่น แม้ตัวจะใหญ่ น่ากลัวก็ตาม แต่เพราะความเป็นกันเองที่โตโตโร่มอบให้เมย์และซัทสึกิ เหมือนกับการหยิบยื่นมิตรต่อกัน ทำให้ทั้งสองไม่รู้สึกลัวกลัวต่อโตโตโร่ และกลายเป็นเพื่อนที่ดีต่อกัน

เช่นในตอนที่โตโตโร่มาขึ้นรถพ่อเป็นเพื่อนเด็กๆ ตอนที่มาช่วยปลุกต้นไม้ให้โต รวมไปถึงตอนสุดท้ายที่ช่วยซัทสึกิตามหาเมย์อีกด้วย

3.3 ภาพยนตร์อะนิเมชันเรื่อง Arrietty

3.3.1 เรื่องย่อ Arrietty

เรื่องราวของครอบครัวมนุษย์ตัวจิ๋ว ที่เชื่อว่าพวกตนคือกลุ่มสุดท้ายที่ยังเหลือบนโลก ซึ่งมีเพียงกฎเหล็กว่า “ห้ามให้มนุษย์เห็นเด็ดขาด” แต่กฎนี้ก็ต้องถูกล้มเลิกเมื่อทั้งอาริเอตี้และโซได้พบกัน และมองว่ามนุษย์คือผู้ร้ายกาจ พวกเขาต้องอำพรางตัวจากสายตาของมนุษย์ แต่ก็ยังต้องอาศัยมนุษย์ในบางสิ่งที่ถูกเรียกว่าเป็นการ “หยิบยืม” พวกเขาอันประกอบไปด้วย พ่อ แม่ และลูกสาววัย 14 ปี ซึ่งอาศัยอยู่ใต้พื้นบ้านของบ้านขอโซและวันไคที่ของ “หยิบยืม” มานั้นหมดลง พวกเขาก็จะเข้ามา “หยิบยืม” มันเพิ่มในช่วงเวลาที่คนในบ้านหลับไหลอยู่ แต่ของเพียงเล็กน้อยที่ครอบครัวของอาริเอตี้หยิบยืมไปนั้น มนุษย์ไม่ได้มองว่า สิ่งที่พวกเขากระทำนั้นเป็นเพียงการหยิบยืม แต่หากเป็นการขโมย

โซ เด็กหนุ่มคนหนึ่งที่ย้ายเข้ามาที่บ้านเป็นการชั่วคราว ด้วยอาการป่วยที่รอวันไปผ่าตัดใหญ่ โซ เขาอาจจะไม่ได้มองว่านั่นคือการ “ขโมย” หากมองว่าเป็นการ “แบ่งปัน” เขาจึงไม่เคยตั้งข้อรังเกียจต่อมนุษย์ตัวจิ๋วเหล่านั้น และได้พบกับ อารีเอตี้ มนุษย์ตัวจิ๋วนี้เข้าเพียงในวันแรกที่มาถึงความดีที่อยู่ในใจของเขา ความสัมพันธ์ที่น่ารักกินใจ อันอบอุ่นด้วยภาพสวยสดงดงามของธรรมชาติสีเขียวจี้ (ซึ่งปรากฏมากในอะนิเมชันเรื่องนี้) ด้วยความกลัวมนุษย์ตัวโตในใจของคนตัวจิ๋ว พวกเขาเลือกที่หลบหนีเพื่อความอยู่รอดของตนเอง หากแต่มนุษย์บางคนก็ไม่ได้ชอบในข้อนี้สักเท่าไรหรอก แถมยังเลือกที่จะกำจัดหรือแก้แค้นเสียด้วย

ซ้ำ สารที่ออกมาอาจจะคล้ายๆ กับพล็อตของหนังหลายเรื่อง ที่มองว่า แม้ว่า มนุษย์จะเป็นเผ่าพันธุ์ที่เลวร้าย แต่ก็มีความรักความเมตตาอยู่ในเผ่าพันธุ์นี้ด้วยเช่นกัน

3.3.2 ตัวละครหลักของเรื่อง Arrietty

อาริเอตี้ ตัวเอกของเรื่อง

(<http://mangatime.blogs.clan-takeda.com/>)

อาริเอตี้ สาวน้อยอายุ 14 ปี เธอเป็นคนตัวจิ๋วที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ที่ได้พื้นบ้าน ของคฤหาสน์เก่าอย่างเงิบๆระวังไม่ให้มนุษย์พบเห็นเธอเป็นเด็กสาว ที่มีชีวิตชีวา ร่าเริง นิสัยซื่อ อยากรู้อยากเห็น สนใจโลกภายนอกที่มนุษย์อาศัยอยู่ด้วยเหตุนี้แหละเธอจึงถูก โฉบพบเข้า ตอนที่ออกไปหาขี้มของ และต่อมาโชคก็ทำทุกหนทางเพื่อที่จะให้ได้พบกับอาริเอตี้อีก เพราะว่าอยากรู้อาอาริเอตี้คืออะไรกันแน่

3.4 วิเคราะห์แนวคิดปรัชญาเซนที่ปรากฏในภาพยนตร์การ์ตูนเรื่อง Ueki, My Neighbor

Totoro และ Arrietty

จากการศึกษาแนวคิดปรัชญาเซนในประเทศญี่ปุ่น ถือได้ว่าปรัชญาเซนมีความเชื่อพื้นฐานของคนญี่ปุ่นมาตั้งแต่อดีต แนวคิดปรัชญาเซนได้แทรกซึมหรือได้ซึมซับเข้าไปในส่วนลึกของการใช้ชีวิตหรือการดำเนินชีวิตของคนญี่ปุ่น ทุกแนวคิดถูกสอดแทรกเข้าไปในการใช้ชีวิตหรือการดำเนินชีวิตประจำวันของคนญี่ปุ่น ไม่ว่าจะเป็นการยึดถือเพื่อผ่อนคลายความเครียดจากสังคมที่รุนแรงด้วยการแข่งขันที่ทวีความแรงขึ้นทำให้คนในประเทศญี่ปุ่นนั้นเกิดความเครียดซึ่งนำไปสู่ปัญหาการฆ่าตัวตาย เพราะด้วยการที่เป็นประเทศผู้นำนั้นด้วย คนจึงหันมาหาสิ่งยึดเหนี่ยวและการปฏิบัติที่สามารถทำให้หลุดพ้นจากทุกข์โดยไว เช่นจึงเป็นที่นิยมมาก มาตั้งแต่อดีตแล้ว โดยทุกคนทุกชนชั้นก็ยึดหลักปฏิบัติของเซน เพื่อความสุขสงบของการใช้ชีวิตของตน ไม่ว่าจะเป็นการกลับสู่ธรรมชาติ หรือการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย(หากไม่สามารถหลบออกมาจากเมืองได้) จากแนวคิดปรัชญาเซนในข้างต้น สามารถนำมาวิเคราะห์แนวคิดปรัชญาเซนที่ปรากฏในภาพยนตร์อะนิเมชันเรื่อง Ueki, My Neighbor Totoro และ Arrietty ได้ดังนี้

3.4.1 ปรัชญาเซนที่ปรากฏในภาพยนตร์อะนิเมชันเรื่อง Ueki

พิจารณาจากพฤติกรรมของตัวละครเอก หรืออุเอกิ

1. การใช้ชีวิตของอุเอกิ คือการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย ไม่มีเงื่อนไขมากในการดำเนินชีวิต ไม่ได้มีความต้องในสิ่งที่เกินตัว หรือความหลงใหลในวัตถุเช่นคนในสมัยนี้ ทำให้สื่อออกมาถึงความสุขสงบของชีวิตที่อุเอกิได้เป็นคนเลือกปฏิบัติเอง

2. พลังที่อุเอกิเลือก เป็นพลังสามารถเปลี่ยนขณะให้เป็นต้นไม้ ซึ่งเซนได้อธิบายไว้ว่า ธรรมชาติคือสิ่งรอบตัวเรา และการที่อุเอกิเลือกขณะมาเป็นต้นไม้ นั่นเพราะ เปรียบให้เห็นว่าในโลกสมัยนี้ จำนวนขณะมีมากพบบ้างซึ่งจะขัดกับจำนวนต้นไม้ที่ลดน้อยลง การเลือกเช่นนี้จึงมีข้อได้เปรียบที่ว่าหาขณะได้ง่าย และเพื่อต้องการสะท้อนให้สังคมเห็นถึงความสำคัญของต้นไม้อีกด้วย

3. อุเอกิ เป็นสุขุมนิ่งๆ หน้าซื่อๆ แต่ทว่าเต็มไปด้วยปัญญา ทุกครั้งที่แข่งสู้ อุเอกิมักจะเลือกทิวะกันที่ใดที่เหมาะสมกับการต่อสู้ และเป็นคนที่มีความพยายามไม่ย่อท้อกับการต่อสู้และตัวเอง พัฒนาการให้เก่งและแข็งแกร่งขึ้นทุกครั้งที่แข่งอีกด้วย

3.4.2 ปรัชญาเซนที่ปรากฏในภาพยนตร์อะนิเมชันเรื่อง My Neighbor Totoro

พิจารณาจากพฤติกรรมของตัวละครหลักและฉาก

1. มองผ่านเมย์และซัทสึเกะคือ เด็กทั้งสองมีความสุขที่ได้ย้ายมาอยู่ในหมู่บ้านที่ห่างไกล และเต็มไปด้วยธรรมชาติ เด็กทั้งสองสนุกและเพลิดเพลินกับการทำความสะอาดบ้านเก่าๆ และใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย สรุปคือเด็กทั้งสองมีความพอใจกับสิ่งที่ตนเองมีอยู่และกระทำอยู่นั่นเอง
2. มองผ่านโตโตโร่ ที่มีการใช้ที่เรียบง่ายสงบและชิวๆ และการอยู่กับธรรมชาติของโตโตโร่ตอนที่เมย์ไปเจอทำให้มีความรู้สึกสุขสงบในใจผู้ชม ได้
3. มองผ่านฉากที่เมย์ไปช่วยยายเก็บข้าวโพด ชาวนาหรือเกษตรกรตามหลักของประเทศ ญี่ปุ่นคือ ปลูกเพื่อใช้ในประเทศก่อน และการเก็บข้าวโพดของยายนั้นเพื่อนำมาทำเป็นอาหารนั่นเอง เหลือก็นำไปขาย ยายจึงแบ่งให้เมย์ไปหนึ่งเพราะเมย์จะนำไปให้แม่ตัวเอง จะเหมือนกับคำพูดของอาจารย์เซนที่ว่า หิวก็กิน
4. มองผ่านฉากตอนที่โตโตโร่มาช่วยปลูกต้นไม้ของเด็กทั้งสอง ได้นำเมล็ดที่โตโตโร่มอบให้มาปลูกไว้สวนหลังบ้านนั่นเอง เมื่อมองแล้วจะมีความรู้สึกดีใจและแบ่งความสุขที่เห็นเด็กทั้งสองมีความสุขกับการที่ได้เห็นต้นไม้ที่ตนปลูกไว้โตขึ้น

3.4.3 ปรัชญาเซนที่ปรากฏในภาพยนตร์อะนิเมชันเรื่อง Arrietty

พิจารณาจากพฤติกรรมของตัวละครเอก และฉาก

1. อะริเอตี้เป็นคนที่ชอบออกไปข้างนอกเพื่อหาใบไม้ดอกไม้กลับมามาประดับบ้านและห้องของตนเอง บางใบก็สามารถนำมาบริโภคได้ สิ่งของเครื่องใช้ในบ้านส่งใหญ่ก็จะทำขึ้นเองโดยพ่อของอะริเอตี้ บ้างก็นำมาจากสิ่งของที่มนุษย์ทำหล่นไว้ และบ้างก็หยิบยืมของที่ไม่สามารถทำเองได้ เช่นกระดาษชำระ และน้ำตาลที่ปรากฏในเรื่อง
2. การมาพักผ่อนของโซ ที่ต้องการอากาศบริสุทธิ์และหลีกเลี่ยงความวุ่นวายในเมือง เนื่องจากโซป่วย ยายของโซจำพามาพักที่นี่เพื่อที่ต้องการให้อาการของโซดีขึ้นนั่นเอง หรือที่เรียกได้ว่า ธรรมชาติบำบัด

3. ฉากบริเวณรอบบ้านที่โซพัก เต็มไปด้วยต้นไม้ใบหญ้าและดอกไม้หลากสี ทำให้รู้สึกถึงความสุขสบายใจ รอบกายมีแต่ธรรมชาติที่สวยงาม สงบ รอบล้อม ทำให้ใจสงบ และเป็นสุขได้

4. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ในบทความวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นถึงการศึกษา วิเคราะห์ และการมองปรัชญาเซนที่สอดแทรกอยู่ในภาพยนตร์อะนิเมชัน ที่ผู้สร้างนำไปไว้ในเรื่องเพื่อสอนคนดูและต้องการให้คนดูคิดตามไปได้ด้วย โดยเฉพาะในกลุ่มเด็ก ๆ ที่กลุ่มเป้าหมาย เพราะเป็นวัยที่ชื่นชอบภาพยนตร์อะนิเมชันอยู่แล้ว จึงเป็นการง่ายที่ผู้สร้างจะสามารถชักจูงและทำให้เป็นที่ชื่นชอบได้ เมื่อเด็ก ๆ ชื่นชอบ จะทำให้ฉากที่ประทับใจ เป็นต้นว่า ฉากปลูกต้นไม้ การทำความสะอาดบ้าน แม้แต่การแสดงความรักของพี่น้อง เมื่อเด็ก ๆ ดู ก็จะเป็นการสอดแทรกการสอนเข้าไปในตัวด้วย โดยจะใช้หลักของการเลียนแบบพฤติกรรมของคนที่ชื่นชอบหรือจากสื่อ เช่นในเด็กสมัยนี้ มักเลียนแบบคารานักแสดง ที่มักจะฟุ่มเฟือย ยึดติดกับวัตถุมากกว่าการปล่อยวาง ทำให้เด็กเหล่านี้มีปัญหา ไม่ว่าจะเป็นทางครอบครัว ทางสังคม เป็นต้น

จากการศึกษาแนวคิดปรัชญาเซน และนำมาพิจารณากับภาพยนตร์อะนิเมชันที่ยกตัวอย่างมานั้น ทำให้มองเห็นว่า น่าจะนำมาใช้เป็นสื่อการสอนได้ โดยเสนอในด้านของคุณธรรม หน้าที่ของตน การปฏิบัติตน และความรับผิดชอบต่อสังคม เช่นจากในภาพยนตร์อะนิเมชันเรื่อง Ueki ได้สอนให้เด็กมีคุณธรรมต่อสังคม และรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน ไม่ใช่ในฐานะเด็กแต่ในฐานะประชาชนคนหนึ่งของประเทศ และเรื่องโตโตโร่ก็ได้สอดแทรกเอาหลักคำสอนหรือแนวคิดปรัชญาเซนมาสอดแทรกเอาไว้มาก เช่นในเรื่องของการใช้ชีวิตที่สุขสงบและเรียบง่าย การรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนต่อครอบครัวและชุมชน อย่างตอนที่ซัทสึกิและเมย์ช่วยกันทำความสะอาดบ้าน และตอนที่ทุกคนช่วยกันตามหาเมย์ด้วย รวมไปถึงตอนที่เมย์ ซัทสึกิ และโตโตโร่ช่วยกันปลูกต้นไม้ เป็นตอนที่แฝงให้เด็กรักธรรมชาติ และดูแลธรรมชาติ เรื่องนี้จะสอนให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อ ชัยชนะ แข็งแรง รักธรรมชาติ และเสริมสร้างจินตนาการอีกด้วย และเรื่องของอะริเอตินั้น ได้แฝงแง่คิดของคนในเรื่องของการคบคนด้วยว่า หากใจเราปรุแง่งให้แก่ออกติดกับคนอื่น โดยใช้ออกคตินั้นติดกับทุกคนว่าต้องเป็นเหมือนกันหมด อาจจะส่งผลให้เราเป็นทุกข์เองได้ และฉากที่อะริเอตีเก็บใบไม้ดอกไม้มาประดับบ้านและห้องของตนนั้น สื่อให้เห็นว่า เขาเป็นพวกรักสงบและอยู่กับธรรมชาติ พึ่งพาธรรมชาติ รอบตัวในการดำเนินชีวิต เป็นต้น

บรรณานุกรม

หนังสือและเอกสารตีพิมพ์เป็นภาษาไทย

วิบูลย์กิจ พับลิชชิ่ง กรุ๊ป, แปล. ผ่ากฎอเวง. กรุงเทพฯ : โชกักกุกัง, 2545

สมภาร พรหมทา. พุทธศาสนานิกายเซน. กรุงเทพฯ : บริษัท โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2532

เปรม ดิณสุตานนท์ และคณะ, แปล. วิถีธรรมชาติ. กรุงเทพฯ : หนังสือชุด สุ จิ ปุ ลิ, 2552

สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น). กระจกส่องญี่ปุ่น. บริษัท ดวงกมลสมัย จำกัด, 2541

แสวง จงสุจริตธรรม, ผศ. ปราณี จงสุจริตธรรม, แปล. สัมผัสวัฒนธรรมญี่ปุ่น. บริษัท ดวงกมลสมัย จำกัด, 2541

ไฟโรจน์ อยู่มณเฑียร. ZEN. เซนสอนว่า. กรุงเทพฯ : แสงดาว, 2550

เอกสารและบทความออนไลน์

ซูโดกุ.คอม. 2556. นิกายเซ็น (Zen). (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://sudoku.in.th/zen-intro.html>. วันที่ 28 สิงหาคม 2556

Movieoneclick.com. 2557. คู่มือออนไลน์ฟรี : Arrietty (2010) อารีเอตี้ มหัศจรรย์ความลับคนตัวจิ๋ว [HD]. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.movieoneclick.com/?page=View.ShowMovie&MovieID=1497>. 29 สิงหาคม 2556

FREEMOVIE-HD. 2557. MY NEIGHBOR TOTORO โทโทโร่เพื่อนรัก. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://freemovie-hd.com/neighbor-totoro->. 30 สิงหาคม 2556

Orz toon.com. 2557. The Law of Ueki อุเอกิ แสบซ่าผ่ากฎเทพ ตอนที่ 1-51. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.orztoon.com/anime/the-law-of-ueki->. 31 สิงหาคม 2556

Wikipedia. 2557. เซน. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://th.wikipedia.org/wiki/>. 6 มกราคม 2557

Patsonic. 2557. Arrietty อารีเอตี้ มหัศจรรย์ความลับคนตัวจิ๋ว มิตรภาพ อบอุ่น อิ่มสุข. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.patsonic.com/animation/arrietty/>. 8 มกราคม 2557

Toon P.cobra. 2557. โตะโตะโร่ อีกมุมหนึ่ง ของตุนโลกสวย. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :

<http://toonpcb.exteen.com/20121025/entry>. 8 มกราคม 2557

Cartoon คีดี. 2557. **うえきの法則** อูเอคิ แสบซ่าผ่ากฏเทพ. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :

http://cartoon055.blogspot.com/2013/10/blog-post_1.html. 8 มกราคม 2557